

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 254 (10315) | 1963 оной октябриин 26, суббото | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй БУРЯАДАЙ ОБКОМДО, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

Буряадай АССР-эй бүхы колхознигуудта, совхозуудай хүдэлмэришэдтэ, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ, бүхы ажалшадта

Гүрэндэ ороохо таряа худалдаха социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэhэнтэйнь дашарамдуулан Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын ажалшадта КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет үнэн зүрхэнэй халуун баяр баясхалан хүргэнэ. Республикын колхоз, совхозууд Эхэ орондоо 8,8 миллион пүүд ороохо таряа тушаагаа гэхэ гү, али түсэбөөр харaалагдаhанда орходоо 3,9 миллион пүүд ороохо таряа үлүү ехээр худалдаа. Буряад ороной таряашад гүрэндөө эды шэнээн талха таряа энээнhээ урда тээ хэзээдэшье худалдаагүй юм.

Эдэ амжалтанууд хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй шударгы шанга ажалай үрэ дүн болохотоёо хамта хүдөө ажахын үйлэдбэриие эрид түргэнөөр хүгжөөн дэбжээхын түлөөдэ республикын колхоз, совхозуудай ямар ехэ арга боломжотой байдаг хэдэнь элитодоор гэршэлэн харуулна.

Совет арадай эбтэй эетэй бүлэ соо Буряадай АССР-эй ажалшад өөhэдынгөө шэн габьяата ажалаар колхозууд, совхозуудай ниитын ажахые улам саашаданьбэхижүүлхэ, хүдөө ажахын бүхы продуктнуудые эрид ехээр абадаг болохо байhанданьКПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет батаар найдажа байhанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ **СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ**

Эхэ орондоо 8,8 миллион пүүд таряан оруулагдаа

КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэхэдээ, колхозууд болон совхозуудай гүрэндэ ороохо таряа худалдаха социалис уялгануудаа дүүргээ гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедтэ, Советскэ правительстводо, Никита Сергеевич Хрущевто Совет Буряад ороной эрэгтэй, эмэгтэй колхознигууд, совхозуудай эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, бүхы ажалшад омог баяртайгаар элидхэнэ. Эхэ орондо 8,8 миллион пүүд* ороохо таряа тушаагдаа гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаhанда орходоо 3,9 миллион пүүд ороохо таряан үлүү ехээр худалдаа. Тиихэ зуура эдеэ хоолой эгээл үнэтэй ургамал болохо шэниисэ 7 миллион пүүдhээ үлүүгээр худалдагдаа. Эды шэнээн ороохо таряа республика энээнhээ урда тээ хэзээдэшье худалдаагүй юм. Колхозууд болон совхозууд 1964 оной ургасын хабар тарилгада ургамалнуудай үрэhэ хүрэнгөөр өөhэдыгөө гүйсэд хангахай. Тэрэшэлэн республикын ажахынууд гүрэндэ хартаабха худалдаха түсэбөө дүүргээ.

Талха таряа ехээр абадаг болохо, бэлэдхэхэ тэмсэлдэ Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин ажахынууд эрхим хубитаяа оруулаа. Тэдэнэр талха таряа тушаажа абадаг пунктнуудта 2,5 миллион гаран пүүд ороохо тушаагаа. Ороохо таряа бэлэдхэхэ талаар Зэдын, Хяагтын, Баргажанай, Улаан-Үдын, Хориин үйлэдбэриин управлениинүүдэй ажахынууд, тэрэшэлэн «Эрдэм», «Хурамхаанай», Чисаанын, Нарhатын совхозууд, Мухар-Шэбэрэй управлениин Ленинэй, Ждановай нэрэмжэтэ колхозууд, Хяагтын управлениин XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз эрхим hайн үрэ дүнгүүдые туйлаа.

Парти, правительствын заабаринуудые хүтэлбэри болгон, республикын колхоз, совхозууд тарилгын талмайн хубаарилгые шэнээр хаража үзөө, эгээл үнэтэй, ургаса ехээр үгэдэг ургамалнуудые нилээд ехээр таридаг болоо. Энэ жэлдэ шэниисын эзэлдэг тарилгын талмай 100 гара мянган гектараар үргэдхэгдэhэн байгаа. Нёдондонойхидо орходоо горох хоёр дахинhаа үлүү ехээр таригдаа hэн.

Колхоз, совхозуудые шэнэ тракторнууд, комбайнууд болон хүдөө ажахын машинануудаар зэбсэгжүүлхэ талаар гүрэнэй үзүүлhэн туhаламжа хадаа ороохо таряа ехээр абадаг болохо тэмсэлдэ шиидхэхы удха шанартай байгаа. Таряа хуряаха, ороохо шэрэхэ хэрэгтэ республикын промышленна предприятинуудай, hургуулинуудай коллективүүд горитой туhаламжа хүргөө.

Мүнөө үедэ хүдөө ажахын жэлые амжалтатайгаар дүүргэхын, мал ажалай продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ уялгануудаа дүүргэхын, малай үбэлжэлгые hайнаар үнгэргэхын түлөөдэ хүдөөгэй ажалшад бүхы хүсэ шадалаа гаргажа байна.

Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд болон бүхы ажалшад хүдөө ажахын продуктнуудые улам ехээр абадаг, худалдадаг болохын түлөө, тэдэнэй өөрынь үные хямдаруулхын түлөө саашадаашье тон ехэ оролдосотойгоор тэмсэхэбди, манай агуу ехэ Эхэ ороной хүсэ шадалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ эрхим хубитаяа оруулхабди гэжэ КПСС-эй ЦК-е, СССР-эй Министрнүүдэй Соведые, Никита Сергеевич Хрущевые өөрыень батаар найдуулна.

КПСС-эй БУРЯАДАЙ ОБКОМ **БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТНҮҮДЭЙ СОВЕТ**

УЯЛГАНУУДАА ДҮҮРГЭБЭ

Черновицка областиин таряашад уялгаяа дүүргэжэ, парти, правительствын амаршалгада хүртэбэ

Гүрэндэ таряа худалдаха социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэhэнтэйнь дашарамдуулан. Черновицка областиин таряашадые болон бүхы ажалшадые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет амаршалба. Областиин колхоз, совхозууд түсэбэй ёhoop гурба миллион пүүд таряа гүрэндэ худалдаха байhан аад, 5 миллион 300 мянган пүүд таряа худалдаа.

Хабарай тарилгада хэрэгтэй болохо үрэhэ хүрэнгөөр бүхы ажахынуудhаа өөhэдыгөө хүсэдөөр хангаа гэжэ Буковинын хүдөө ажахын ажалшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, нүхэр Н. С. Хрущевто эльгээhэн рапорт соогоо мэдээсэhэн байна. Кукуруза, саахарай свекло, овощ болон хартаабха хуряалга, намарай паар хахалалга болон хүдөө ажахын бусад хүдэлмэри түргэнөөр дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн областиин колхоз, совхозуудта мүнөө үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Малай үбэлжэлгэдэ hайнаар бэлэдхэхын, мал ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха социалис уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын түлөөдэ малшад ехэ оролдолго гаргажа байнхай.

(ТАСС)

Буряадай АССР-эй зургаадахи зарлалай Верховно Соведэй гурбадахи сессиин нээгдэхэ тухай

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сесси октябриин 29-дэ үглөөнэй 10 часта Соведүүдэй хоёрдохи байшангай Ехэ зал соо нээгдэхэ.

Гурбадахи сессидэ ерэhэн Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадууд Соведүүдэй нэгэдэхи байшангай хоёрдохи дабхарта, 48-дахи комнато соо бүридхэлдэ абтаха.

Иимэ телефонуудаар 26-20, 37-49, 41-20 хонходожо болоно.

*** РЕСПУБЛИКАМНАЙ 8,8 МИЛЛИОН ПҮҮД ОРООhОНhОО ГАДНА, РОССИН ФЕДЕРАЦИИН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУД ХООРОНДЫН ҮРЭhЭ ХҮРЭНГЫН СТРАХОВОЙ ЖАСАДА БУСААЛТА БОЛГОН ҮШӨӨ 420 МЯНГАН ПҮҮД ОРООhО ГҮРЭНЭЙ АМБААРТА ОРУУЛБА. ИИХЭДЭЭ РЕСПУБЛИКАМНАЙ БҮХЫДӨӨ 9 МИЛЛИОН 244 МЯНГАН ПҮҮД ОРООhО ГҮРЭНДЭ ТУШААhАН БОЛОНО.**

АЖАГЛААТА: үйлэдбэриин управлениинүүдэй гүрэндэ тушаагдаhан бүхы ороохон соо Росси Федерациин колхоз, совхозууд хоорондын үрэhэ хүрэнгын страховой жасада бусаагдаhан ороохоной хэмжээн оруулаалсажа харуулагдана.

ПАРТИ, ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ҮНДЭР СЭГНЭЛТЭ

ЭРШЭТЭ АЖАЛАЙ АШААР

Хориин үйлэдбэриин управлениин колхозууд, совхозуудай үргэн олон хүдэлмэрилэгшэдэй эсэшэ сусашагүй, эршэ түгэс ажалай аша туһаар долоон жэлэй табадахи жэлэй ургаса хуряалга октябриин нэгэндэ дүүргэгдээд, гүрэндөө таряа худалдаха уялга октябриин 10-да амжалтатайгаар бэелүүлэгдээ.

Хориин таряашадай оруулһан 253 мянган центнер орооһон Эхэ ороной амбаарта хаагдаба. Энэ хадаа түсэбһөө гадуур 117 мянган центнер ороoһон гүрэндэ тушаагдаһан болоно гээшэ.

Мүнөө жэлдэ байгаалиин уларилай хэзээ хэзээнэйхиһээ таагүй: хабартаа шэмэрүүн хүйтэн, зундаа ган гасуур байбашье һаань, манай үйлэдбэриин управлениин ажахынууд һанаһанһаа һайн ургаса хуряажа абаа. Энэ ушар гүрэндэ ороoһо таряа ехээр худалдаха арга олгоо. Тэрэшэлэн таряалангай газар һайнаар ашагладаг, баян ургаса үгэдэг ороoһото ургамалнуудые ехээр таридаг болоһон, агротехникэ зүбөөр, аша үрэтэйгөөр хэрэглэдэг болоһон ушарнууд айхабтар ехэ нүлөө үзүүлээ бшуу.

Управлениин колхозууд болон совхозууд таряа хуряалгадаа яһала эмхи гуримтайгаар ороо. Зүгөөр август, сентябрь һаранuудта ороһон хура бороо һаад түбэг ушаруулаа, хуряалгын хүдэлмэри бага зэргэ унжагайруулагдан алдаа. Тиигэбэшье һаань, механизаторнуудай, хуряалгада хабаадаһан совхозуудай хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай эдэбхи үүсхэлтэ ажал заашье һуладаагүй, бүри ехэ эршэ хүсэтэйгөөр эмхидхэгдээ.

Таряа хуряалгын хүдэлмэритэй нэгэн доро ороoһо гүрэндөө тушаалга ябуулагдаһан. Гүрэндэ ороoһо худалдаха социалис уялгаяа дүүргэһэн тухайдаа управлени соогоо эгээл түрүүлэн Үдын совхоз (директорынь нүхэр Батуев, парткомой секретарь нүхэр Романов, рабочкомойнь түрүүлэгшэ нүхэр Дондоков, главна агрономынь нүхэр Сабылин) элидхэһэн байна. Тус ажахы Эхэ оронойнгоо амбаарта 27 мянган центнер ороoһо оруулаа. Уялгаһаа гадуур 7000 центнер ороoһо гүрэндөө тушаагаа.

Октябриин 1-эй үеэр социалис уялгаяа дүүргэһэн тухайдаа Чисаанын совхоз болон бусад ажахынууд мүн лэ элидхээ. Энэ совхоз бэлэдхэлэй пунктнуудта 37,2 мянган центнер ороoһо ябуулаа. Яруунын совхоз—25,5 мянган центнер, Хэжэнгын совхоз—20 мянган центнер, «Коммунизм» колхоз—8 мянган центнер ороoһо гүрэндөө худалдаба.

Таряагаа хаһа саг соонь хуряажа абахын, гүрэндөө ороoһо таряа худалдаха уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө нилээд ехэхэн эмхидхэлэй, партийно-политическэ хүдэлмэри ябуулагдаа. Хүдөөгэй партийна комитет, үйлэдбэриин управлени хуряалгын хүдэлмэридэ техникын хэр зэргээр бэлдэгдэһые, механизаторнуудаар хэр хангагданхай байһые нэгэтэ бэшэ шалгаһан, хуряалгада ябагшадай ажалай түлөөһэн, урмашуулха хэмжээнүүд тушаа анхаралаа онсо хандуулаа.

Үдын, Яруунын, Чисаанын совхозуудай, «Коммунизм» колхозой партийна организацинууд бүришье ехэ хүдэлмэри хээ. Жэшээнь, Үдын совхозой партийна организаци (паткомойнь секретарь нүхэр Романов) таряа хуряалгын үшөө эхилээдүй байхада ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха түсэб зохёоһон, отделени бүхэндэ агитаторнуудай семинар үнгэргэһэн, уряа лозунг, плакадуудые олоор зуруулһан, хүн зоной олooроо байдаг газарнуудта хадаһан юм.

Тус партком рабочкомтоео хамта социалис мүрысөөнэй гурим зохёоһон, дамжуулгын Улаан туг, вымпелнүүдые, мүнгэн шангуудые бии болгоһон байгаа. Хуряалга, тушаалгын халуун хаһада коммунистнууд болон комсомолшуудые шиидхэхы участогуудта зүбөөр хубаарилан табяа, партийна болон партийно-комсомолой группануудые байгуулаа.

Таряа хуряалга, гүрэндэ ороoһо тушаалга дээрэ ажаллаха зуураа, социалис мүрысөөндэ хам оролсон, ехэ амжалта туйлаһан механизаторнууд управлениин олохон ажахынуудта бии. Тэдэнэй зэргэдэ Үдын совхозой түрүүшүүлһээ гадна, Яруунын совхозой комбайнер нүхэр Н. Эрдынеев, Анаагай совхозой — нүхэд Снетков, Цырендоржиев, Балдоржиев, «Дружба» колхозой комбайнернууд нүхэд Белоусов, Коренев, «Комсомольский» совхозой комбайнернууд нүхэд Батомункуев, Митыпов, Чисаанын совхозой комбайнернууд нүхэд Санданов, Цыбжитов, Цыренжапов болон бусадые олоор дурдажа болохо.

Таряа хуряалсаһан ажалшадые культурна талаарнь хангаха хэрэг нилээд анхарагдаа. Хориин, Хэжэнгын, Нарһатын соёлой байшангуудай уран һайханай, Анаагай, Чисаанын совхозуудай клубуудай коллективүүд полевой стануудаар дээгүүр ябажа, ажалшадта концертнүүдые харуулаа. Тэрэшэлэн РСФСР-эй арадай артист нүхэр Гениновэй хүтэлбэрилдэг фольклорно-уран һайханай бригада колхоз, совхозуудай хүн зондо хүндэтэйгөөр угтагдаа.

Управлениин колхозууд болон совхозуудай туйлаһан амжалта ажахынуудай партийна организацинуудай үргэн зоной дунда ябуулһан ехэхэн хүдэлмэриин, энэ хэрэгтэ ажалшадые зүбөөр элсүүлжэ шадаһанай аша үрэ мүн гээшэ.

П. Ренчинов,
Хориин хүдөөгэй үйлэдбэриин парткомой секретарь.

АЖАЛАЙ БААТАРНУУД

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Калининай нэрэмжэтэ колхозой комбайнер Константин Салов, Хяагтын «Эрдэм» колхозой комбайнер Иван Цыренов, «Советская Россия» колхоздо ороoһо шэрэһэн 1-дэхи АТК-гай эрхим жолоочо Александр Бурдуковский, Хориин Чисаанын совхозой тракторист Бальжидыгма Дамшаева.

Бултанаймнай баяр

Баян ургасаяа саг болзор соонь хуряажа абаха, гүрэндэ таряа худалдаха дайшалхы уялгаяа дүүргэхэ хэрэгтэ шадал зэргээрээ туһалха зорилго бидэнэр, хүдэлмэришэдэй урда табигдаһан байгаа.

Колхоз совхозуудаймнай таряашад энэ жэлдэ гүрэндөө 8,5 мянган пүүд ороoһо худалдаха социалис уялга абаад, тэрэнээ заатагүй дүүргэхын түлөө эршэмтэй шангаар ажаллаба. Энэ уялгаяа бүри үлүүлэн дүүргэхэ арга боломжотой байжа, үйлэдбэриин управленинүүдэй гүрэндөө бүри ехэ таряа худалдажа байһанаа мэдүүлхэдэнь, республикымнай бүхы ажалшад ехээр омогорхоо гээшэ. Мүнөө оронoймнай амбаарта Буряадай республикын таряашадай ургуулһан 8,8 миллион пүүд ороoһон тушаагдаа.

Байгша оной хабар, зун, намар бүришье харюусалгатай байба. Тарилгын талмайн 100 мянган гектараар ургадхагдаһан дээрэһээ поли дээрэ хэгдэхэ ажал юрэнхыдөө тон ехэ болоһон байгаа. Таряа хуряалгын эхилхэтэй хамта манай заводойхид колхоз, совхозуудта олон хүнүүдые эльгээһэн байна. Заводой технолог, конструктор, слесарь, токарь бусад мэргэжэлтэд энэ хүндэтэй хэрэгтэ барандаа хабаадалсаа. Хүдөө ажахын машинануудай хэдэн мянган элдэб детальнууд бэлэдхэгдэн үгтөө. Заводой 350 хүдэлмэришэд колхоз, совхозуудта ошожо, таряа хуряалгада, гүрэндэ ороoһо тушаалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаба. Хүдөө ажахын мэргэжэл шудалһан гушаад хүдэлмэришэднай трактор, комбайн жолоодожо, таряа хуряалгада ехээр туһалһан байна. Үшөө хэдэн олон хүдэлмэришэд механизатор боложо, колхоз, совхозуудай хүдөө ажахын машинануудые заһабарилга дээрэ ажаллаа. Бидэнэр гол түлэб Хориин үйлэдбэриин управлениин ажахынуудта туһаламжа хүргэнэбди. Гүндын, Нарһатын, Комсомольско, бусад совхоз, колхозуудта орденто заводой хүдэлмэришэд ажаллана. Иигэжэ Буряадай гигантын түлөөлэгшэд хүдөө нютагайнгаа ханинарта таряашан нэрэеэ бэелүүлгэдэнь хаба соогоо туһалба.

Ф. Абагаев,
ЛВРЗ-гэй завкомой түрүүлэгшэ.

Ш. НИМБУЕВ

Буряад ороной баяр

Аба ороноо найдуулжа,
Абаһан уялгаа бэелүүлжэ,
Алтанһаа өөрэгүй үнэтэй
Арюун, эрхим ороoһоор
Амбаарнуудынь дүүргээлди!..
Бархан уула түүрээбэл,
Байра дээрээ оболзон,
Байгал далай булгиюулбал,
Байса эрьеэ ташуурдан:
Буряад орон баяртай,
Булта зомнай урматай
Хонгёо лимбэм, дунгиныш,
Хоолойм, шангаар ханхиныш!
Үшөөл, үшөөл нэмээжэ,
Үрэһэ ороoһо тушаажа,
Үргэлжэлһөөр байналди,
Үдэшэ үглөөе мэдэнгүй
Үдэр һүнине илгангүй!
Саанаа харыт, Галуута
Салгидабал, хөөһэтэн,
Саян уула самнабал,
Саһан дэнзээ яларуулаж
Буряад орон баяртай,
Булта зомнай урматай.
Хулһан лимбэм, дунгин
Хурдан үгэм, ханхиныш
Шэдитэ хими хэрэглэжэ,
Шингээр газараа хангажа,
Ургаса ехээр нэмээхые
Уряалһан партиингаа уряае
Урма баяраар угтаалди!
Наран сэлмэг тэнгэриһэ
Наартай һайханаар эне
Наадан дуулабал залуу
Намжар гоёор ёохордон;
Буряад орон баяртай,
Булта зомнай урматай.
Хорин наһаа мартаагүй
Хоёр хүлни хатаралсыт!
Ниидээшье һаа, элюужа
Хнидээшье һаа, бусууж

ЭРДЭМТЭД АМАРШАЛНА

Буряадай хүдөө ажахын хүндэтэ ажалшад! Ороoһо таряа абаха талаар ехэ амжалта туйлажа, 8,8 миллион пүүд эрхим шанартай ороoһо гүрэнэйнгөө амбаарта хааһантайгнай дашарамдуулан, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадтахи эрдэм-шэнжэлэлгын нэгэдхэмэл институдай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэһөө Таанарые халуунаар амаршалнаб!

Манай республика хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй шэн габьяата ажалай ашаар лэ ороoһо таряанай бараг һайн ургаса ургуулжа, гүрэндэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ. Буряадай республика гүрэнэйнгөө амбаарта түрүүшынхеэ иимэ ехэ ороoһо оруулаа.

Хүдөө ажахынгаа хүдэлмэрилэгшэдтэй суг хамта Улаан-Үдын, мүн республикымнай бусад городуудай хүдэлмэришэд ороoһо таряа ургуулха, хуряаха хэрэгтэ шадал соогоо туһалһан байха. Тиихэдээ олон ушарта эрдэм болон техникын, түрүү дүй дүршэлэй шэнэ туйлалтанууд үргэнөөр хэрэглэгдээ.

Ажахын олон һалбаринуудаар эрдэм ухаанай шэнжэлгэ хэжэ байдаг манай инсти... республикынгаа колхоз, совхозуудта аж... гаа эрдэм наукын үндэһэ һуури дээрэ эрх... хэрэгтэнь үдэр бүриин туһа хүргэхэ, газ... хүрьһэ шэнжэлхэ, малай, ургамалай био... болон физиологиин, мүн химиин талаар ... жэлгэ хэхэ уялгатай юм. Институдай таһа... колхоз, совхозуудта шэнжэлгээ хэжэ, х... ажахын ургамалнуудай баян ургаса, ма... ашаг шэмэ ехээр абаха түрүү онол арга... дые нэбтэрүүлгэдэнь тэдээндэ туһалдаг юм.

Буряадай эрдэм-шэнжэлэлгын нэгэдхэ... институт хүдөө ажахын үйлэдбэридэ эр... наукын туһа хүргэхэ хэрэгтэнь саашадаа... ехэ анхарал хандуулдаг байха.

Хүдөөгэй ажалшад, Таанарые, баян ург... абажа гүрэндөө 8,8 миллион пүүд ороoһо... далдажа, ехэ илалта туйлаһантайтнай да... рамдуулан, үшөө дахин амаршалаад, хү... ажахыгаа хүгжөөхэ талаар улам ехэ ... жалта туйлахыетнай хүсэнэбди.

О. Макеев,
БКНИИ-гэй директор, профессо...

ХУРЯАЛГА ДҮҮРЭЭ—ТАРИЛГАДАА БЭЛДЭХЭ

Мүнөө хаа хаанагүй ургаса хуряалгын эршэтэ ажал түгэсхөөд, һүүлшын гектар таряа хуряажа дүүргэһэн «талын кораблинууд» колхоз совхозуудай түб руу бусажа ерэнхэй. Эдэмнай ажалаа амжалтатайгаар дүүргээд, хойто жэлэй ургаса хуряалга болотор амархань ха юм. Мүн Түгнэ, Суулга, Бэшүүр нютагуудай харгыгаар шэнэ ургасын таряа тээһэн автомашинануудай һүндэлхэньшье үсөөрбэ.

Иигэжэ Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин ажахынуудай таряашад Эхэ орондоо алтан таряа элбэгээр худалдажа, ургасаяа гол түлэб хуряажа дүүргээд байна гээшэ. **Эндэхи колхоз, совхозууд гүрэндэ бүхыдөө 430 мянган центнер гэхэ гү, али 2,6 миллион үлүүтэй пүүд таряа худалдажа, абаһан социалис уялгаяа эрхимээр дүүргээ.**

Энээндэ манайшье совхозой механизаторнууд, таряашадай оруулһан хубита яһала горитой. Ажахымнай хамта 60 мянган центнер эрхим шанартай ороoһо Эхэ оронойнгоо амбаарта оруулба. Ондоогоор хэлэбэл, 1953 оной-хиһоо 50 мянган центнерээр, нёдондонойхиһоо 10 мянга шахуу центнерээр ехэ таряан гүрэндэ худалдагдаа.

Хайшан гээд иимэ богони болзорто ороoһо таряан элбэг ехээр абтадаг болоо гээшэб? Энэ асуудалда тобшохоноор харюусая.

Совхознай байгша ондо бүхыдөө 10 мянган гаран гектар ороoһото ургамалнуудые, тэрэ тоодо 7250 га шэниисэ таряа юм. Хэнэйшье мэдэһээр энэ жэлдэ сагаймнай уларил бүри хабарһаа хойшо гажа буруу зан гаргажа, хожом болотор хүйтэрөөд, мүн зундаа хаһа соогоо хура бороошье орожо үгөөгүй. Харин ургаса хуряажа эхилхэлээр зорёолһондол бороо хэдэн сүүдхээр адхаа. Энэ ушар ороoһо таряанай элбэг баян ургаса абаха хэрэгтэмнай бэрхэшээл тохёолдуулһаниинь мэдээжэ. Тиигэбэшье таряалангай газарай хубааралгые зүб гуримаар табижа, шэниисэ, горох гэхэ мэтэ үндэр ургаса үгэдэг ургамалнуудые ехээр тариһанай ашаар бүхы дээрээ ороoһон урдынхиһаа элбэгээр абтаа. Гансахан шэниисэ урда жэлэйхиһээ 3170 гектараар ехэ болоо бшуу. Энээнэй ашаар гүрэндэшье эрхим шанартай ороoһон элбэгээр худалдагдажа, олзо доход ехээр абтадаг болоо ха юм. Жэшээлхэдэ, энэ жэл совхоздо абтаһан центнер ороoһоной өөрынь үнэ 3—3,2 түхэригтэ болохоор хараалагдана. Тэрэнээ гүрэндэ худалдахадамнай, центнерынь 7,1 түхэригтэ болоно. Тиигэжэ худалдаһан ороoһоной центнер бүхэнһөө 3,9 шахуу түхэриг сэбэр олзо абтаха байна. Совхознай бүхыдөө гүрэндэ 60 мянган центнер таряа худалдажа, хамта 230 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулхань.

Тиимэһээ отделени бүхэн өөһэдтөө хүсэд хүрэхэ үрэһэ хаагаад, таряалангай га бүриһөө шадаал һаа, ехэ таряа гүрэндэ худалдахые оролдоно. Совхозой табадахи отделенинхид (эрхилэгшэнь республикын габьяата агроном Э. Б. Базаров) га бүриһөө 11,5 центнер ороoһо худалдаа. Бүхыдөө гектарай 6,4 центнер таряа гүрэндэ тушааба.

Хура бороогой орожо хэды һаатуулбашье, механизаторнуудай эсэхэ сусахые мэдэнгүй, эршэмтэй шангаар хүдэлөө. Совхозой эрхим комбайнернууд Дмитрий Черных, Яков Будников, Доржо Бодиев, Александр Варфоломеев болон бусад бүтээсэ ехэтэй ажалаараа шалгараа. Республикымнай эгээл үнинэй комбайнер эхэнэр Бадмасу Цыренова өөрынгөө хуушан «С-6» комбайнаар 350 гаран га таряа хуряагаа. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, механизаторнуудай эршэмтэй шангаар ажаллаһанай ашаар ургаса хуряалга урда жэлэйхиһээ 10 хоногоор эртэ дүүргэгдээ ха юм.

Бүхы таряагаа хуряажа дүүргээд, һанаагаа амарха бэшэ, ерэхэ жэлэйнгээ тарилгада бэлдэхэ, үрэһэ хүрэнгээ хааха, таряалан дээрэхи һолоомоёо һайнаар суглуулха гэхэ мэтэ ажал үшөөл ехэ байна.

Ц-Д. Доржиев,
Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Эрдэм» совхозой директор, экономическа наукануудай кандидат.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хориин үйлэдбэриин управлениин Хэжэнгын совхозой эрхим механизаторнууд (зүүн гарһаа): Д. ЦЫРЕТОРОВ, А. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ, Х. ВАЛЕЕВ, Д. ЧИМИТОВ, Т. ВЛАСОВ, К. ШАРИПОВ.

ҺАНААГАА АМАРХААР БЭШЭ

Манай Хяагтын үйлэдбэриин управлениин колхознигууд болон совхозуудай хүдэлмэришэдэй туйлаһан ехэ амжалта тухай республикымнай, мүн управлениин газетэнүүд, радио һүүлэй үедэ баяр баясхалантайгаар мэдээсээ, олониитэдэ хөөрэжэ үгөө гээшэ. Үнэхөөрөөшье, управлениин колхоз, совхозууд гүрэндөө 180 мянган центнер ороoһо худалдаха гэһэн социалис уялгаяа республика доторoо түрүүлэн дүүргээ. Гадна тэрэ уялгаһаа гадуур үшөө 28 мянган центнер ороoһо Эхэ оронойнгоо амбаарта оруулба. Тушаагдаһан ороoһоной ехэнхи хубинь шэниисэ болоно.

Иигэжэ Хяагтын таряашад урдань үзэгдөөгүй ехэ амжалта туйлаба. Ороoһо гүрэндэ худалдаха 1963 оной түсэб хоёрһоо үлүүгээр эбхэгдэбэ. Управлениимнай бүхы 12 ажахы бүгэдөөрөө уялгаяа үлүүлэн дүүргээ. Энэ амжалтаараа омогорхохо ёhоороол омогорхоцобди. Тус амжалта имагтал манай олон тоото трактористнууд, комбайнернууд болон жолоошодой, инженернүүд, механигууд болон агрономуудай аша габьяата ажалайнь үрэ дүн мүн болоно.

Ороoһо таряа абалгые, гүрэндөө тушаалгые мүнөө жэлдэ эрид дээшэлүүлжэ шадаһан ушар хадаа хүдөө ажахын үйлэдбэриие зүб гуримаар эрхилдэг болоһонһоо дулдыдаа гэжэ сэхэ хэлэхэ уялгатайбди. Жэшээ болгон XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозые абаад үзэе. Тус колхозой хүтэлбэрилэгшэдөөр залуу, эрэлхэг, мэргэжэлээр баян нүхэдүүд хүдэлдэг. Колхозой түрүүлэгшээр нүхэр Хайданов, парткомой секретаряар нүхэр Бадмаев, главна агрономоор нүхэр Николаев гэгшэд ажалладаг. Эдэнэр шэнэ, түрүү онол арга, дүй дүршэл үйлэдбэридөө үргэнөөр нэбтэрүүлхые хододоо эрмэлзэжэ ябадаг хүнүүд шуу.

Үзэдань малай бэлшээри байһан 2700 гектар шэнэ газар энэ колхоздо элдүүрилэгдэһэн байна. Хэрбээ 1962 ондо тус артель 3967 гектар ороoһото ургамалнуудые тариһан байгаа һаа, харин байгша ондо 7700 гектарта хүргөө. Иимэ хэмжээ бэелүүлһэнэй ашаар энэ ажахы нэгэ жэл соо ороoһо абалгые хоёр дахин, гүрэндэ худалдалгые гурба дахин дээшэлүүлжэ шадаа. Мүнөө жэлдэ Ноёхонсой таряашад ороoһо тушаалгаар хэдэн дахин түсэбтэ даалгабаряа дүүргээд байна.

Шэнэ газар ехээр ашаглаһанай, тарилгын газарай хубаарилгые эрид хубилгаһанай ашаар байгша ондо ороoһото ургамалнуудай тарилга 64.546 гектарһаа 82 мянган гектарта хүргэгдэһэн, тиихэдэ шэниисэ тарилгые нёдондонойхидо орходоо 17500 гаран гектараар управлениимнай ургадхаһан байна. Иимэ хубилалта нэгэ жэл соо болоо. Саашадаа таряан ажал дээрэ иимэ хүдэлмэри бүри эршэтэйгээр ябуулхаар хараалха ёһотойбди гэжэ хяагтаархин гүйсэд мэдэрнэ.

Туйлаһан амжалта тухай хэлэхэ зуураа хабарай тарилгые эмхи гуримтайгаар, хаһа саг соонь, шанар һайнтайгаар үнгэргэһэн тухайгаа хэлэнгүй байжа болохогүй. Механизаторнуудай тэрэ үедэ габшагайгаар хүдэлһэн, һайн шанарай түлөө эрид шууд тэмсэдэг байһан ушар айхабтар ехэ нүлөө үзүүлһэн тушаань онсо тэмдэглэмээр. Тэрэшэлэн гүрэншье шэнэ техникэ олоор үгэжэ, ехэ туһа хүргөө гээшэ. Управлениимнай ажахынууд 86 шэнэ трактор, ороoһоной 50 комбайн гансахан энэ жэлдэ худалдан абаһан байна.

Зүгөөр һайн амжалта туй... гээд һанаагаа амарха арга... Бүхы арга боломжонуудаа ... дүүрэн хэрэглэжэ шадаагүйбди... жэ сэхэ хэлэмээр. Зарим ... нууд ургаса хуряалгаяа элдэб... тагаан бараад унжагайр... Хуряалга дээрэ хэрэглэгдэдэг ... онол арга, дүй дүршэлдэ ... рамжагүйгөөр хандадаг уш... шье бии байгаа. Хуряалгын ... мэрине илангаяа Ранжуровай ... рэмжэтэ колхоз, Хүдэриин ... ехээр нообшоруулаа. Иимэ зү... саашадаа манда һургаал ... үгэхэ зэргэтэй.

Зорилго юуб гэхэдэ, ургаса... ряалгые бүри ойрын сагта д... хэ, ерэхэ тарилгын хүрэнгые ... сэд хүрэхөөр амбаартаа сэбэ... хааха, малай үбэлжэлгэдэ ... мээр бэлдэхэ, тэрэниие һайнаар... гаргаха гэхэ мэтын гол ... асуудалнууд эгээ мүнөө мана... равлениин ажахынуудай үмэ... бигдана. Ерэхэ жэлдэ үшөө ех... жалта туйлахын, хүдөө аж... продуктнуудые бүри арьбаа... түлөө шармайн оролдохоор ... тыпхид зорижонхой.

П. Иван...
Хяагтын үйлэдбэ... управлениин начальн...

Урмашамаар, омогор хомоор

Би киномеханигаар хүдэлдэгби. Урда жэлнүүдтэ механизатор ябаһан хүн хадаа намарай ургаса хуряалгын үеэр комбайнда һуугаад, таряаланда гараһайб гэжэ аргагүй хүсэдэгби.

Аймагай культурын таһаг, «Мир» колхозой правлени минии гүйлтые дүүргэжэ, мүнөө намар «СК-3» түхэлэй шэнэ комбайн намда даалгаһан һэн.

Машина шэнэ даа, би өөрөөшье хүдэлхэ дуратайб, — унтаха пойргүй хүпхинэжэл мэдэбэбди. Хуряалгын түрүүшын табан хоног үнгэрбэ. Тиигээд долоо, найма...арба... Наратай сэлмэг үдэр гү, али бүрхэг харанхы һүни гү, хамаагүй, шэнэ ургасаяа хуряажал ябаабди.

Түрүүшын амжалта туйлагдаба. Гомбо Менжиков (минии туһалагша, ажалша бэрхэ хүбүүн) бидэ хоёр Зэдынгэз управлени соо таряа хуряалгаар түрүү һууриде гаража, Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдээбди.

Хуряалгын үедэ «агрегадаараа 1100 гектар таряа хуряагаабди. Нэгэдэхи отделениимнай хуряалга эртүүр дүүрээ һэн. Бэшэндээ туһалаабди. Тиигэжэ колхоз хаһа саг соонь таряа хуряалгаяа дүүргээ.

Манай агрегат хуряагдаха таряанай һүүлшын гектар хүрэтэр хүдэлбэ.

Хуряалгын һү... комбайнаа аршаа... бэрлээд, һэлгэ... заһабарида орохо... мыень һэлгээ... һаад. «хойто жэл... мар болотор бал... манай машина... ди. Наһан залу... сэл зориг ехэ... жэлдэ үшөө ол... гектар баян ... ургаса хуряа...

Сандан Цыде...
комбай...

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЭ МАГТАНАБДИ

Коммунис ажалай аша

Эдеэ хоолой дээжэ болохо ороoһо таряа ехээр хуряан, гүрэндөө худалдаха талаар нэмэжэ абаһан уялгаяа амжалтатай дүүргэһэнэйнь түлөө хүдөө ажахын олон янзын мэргэжэлтэй ажалшадые хургаа даран нэрлэжэ, үнэн зүрхэнһөө, амаршалнабди.

Элбэг ехэ таряа абахын түлөө халуун тэмсэлэй үедэ бидэ, артистнууд, хүдөө нютагуудаар ябажа, таряашадайнгаа хүсэлэлгэ оролдолгые өөһэдөөшье хараһан, үзэһэн байхабди. Тиимэһээ мүнөө үе сагай баатаршалгын хэрэг энэл болоно гэжэ мэдэрэн, хамаг бүхы хүсэ шадалаа, бэлиг шадабаряа энээндэ зорюулжа, туһалхые оролдоһон байгаабди. Зарим бүлэг артистнууднай мүнөөшье хүрэтэрөө хүдөөгөөр ябажа байһаар.

Мүнөө хүдөөгэй таряашадтай суг хамта энэ илалтаарнь омогорхон баясаха, зоригжохо зуураа, манай театрай артистнууд ажалша зонойнгоо баатаршалгые совет искусствын онол аргаар уралан харуулжа, улад зоной урма зориг үшөө ехэ ажал хэрэгтэ зорюулан бадаруулхые хүсэнэ.

Ажаһуудалдаа, ажал хэрэгтээ ходо амжалтатай ябахыень таряа хуряалгын халуун тэмсэлдэ хабаадаһан бүхы ажалшадта хүсэнэбди.

Г. Цыдынжапов,
СССР-эй арадай артист, гүрэнэй шангай лауреат.

Манайшье хубита бии

Республикымнай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд гүрэнэйнгөө урдахи уялгые амжалтатайгаар дүүргэжэ, ехэ баяр асарба. Энэ хадаа гансахан колхознигуудай, совхозой хүдэлмэришэдэй бэшэ, Буряад ороной бүхы ажалшадай омогорхол болоно.

Иимэ һайхан илалта туйлаха хэрэгтэ бидэнэрэй, промышленностиин хүдэлмэришэдэй хубита бии гэжэ һанахада, урматай.

Манай бригада Улаан-Үдын шэнэ барилганууд дээрэ ажалладаг. Тиихэдээ энэ жэл модоной заводой хүдэлмэришэдэй тосхондо 820 хүнэй һууритай һургуули, мяханай комбинадта 48 байратай гэр барижа, ашаглалгада орууланхай.

Агууехэ Октябриин һайндэр хүрэтэр энэ гэрэй хоёр дабхар хахадые бодхоохо түсэбтэй аад, гурбан дабхартань хүргэхэ зорилго табинхай, хүдэлжэ байгдана. Энэ байшангые шэнэ жэл —1964 оной январиин 1 болотор барижа бүрин дүүргээд байхабди.

Абаһан уялгаяа бэелүүлхэ дүүрэн арга боломжо бии. Юуб гэхэдэ, бригадамнай байгша оной 9 һарынгаа түсэб үлүүлэн дүүргээ. Түрүүшүүл Петр Григорьев, Василий Черепанов, Александр Тюлюпов, Галина Янькова, Артем Павлов гэгшэд үдэр бүхэнэйнгөө даабари 140 процент хүрэтэр дүүргэжэ алдар солоёо дуудуулна.

Республикын таряашадта алдар соло!

Г. Овчинников,
барилгашадай комплексно бригадын бригадир.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной октябриин 26.

ЖАЛАЙ ШЭНЭ АМЖАЛТАДА ЗОРИГЖУУЛНА

Жолоошодой габьяа

...е мэдэһээр республикымнай колхоз, совхо... орондоо арбаад миллион пүүд таряа бэлэг... зоноо баясуулба. Иимэ ехэ таряа шэрэхэ ...шье бэлэн хэрэг бэшэ. Манай Буряадай ...на транспортын управлениин жолоошод ...ай хахадһаань ехэ хубиие элеваторнуудта ...арһан байна.

...икымнай таряашад энэ жэлдэ түүхэдэ үзэг... амжалта туйлажа, Эхэ оронойнгоо жаса... үлүүтэй миллион пүүд таряа оруулба гээшэ. ...совхозуудай таряашадай туйлаһан энэ ехэ ...һайндэрые манай управлениин жолоошод ...халантайгаар угтажа байнабди.

...икынгаа ажахынуудай саг соонь таряагаа ...гүрэнэйнгөө Үмэнэ абаһан уялгаяа нэрэтэй ...ор дүүргэхэдэнь, һайн дардам харгы, шударгы ...олоошодой ажал ехэ нүлөө үзүүлээ бшуу. ...уряалгада хабаадуулагдахаар түхеэрэгдэһэн ...равлениин 800-гаад машинануудые республи... нютагуудаар мэдэхэ болонхой. Управлениин ...coohoo комбайнһаа 8240 центнер таряа шэ-рэһэн, 800 центнер таряа бэлэдхэлэй пунктда тушааһан Михаил Сюсинэй габшагай ажалые тэмдэглэмээр. Мүн Алексей Толстоухов 306 мянган тонно километр зам гаталһан байна. Дүрбэдэхи автотранспортна конторын жолоошод Яков Поздняков, Валентин Юрьев гэгшэд туе тустаа 400—400-гаад тонно силос, 3200-гаад центнер таряа шэрээ гэхэ мэтэ. 800 машинануудай бүхы жолоошод иигэжэл һүни үдэрые илгадгүй, аадар бороон соогуургшье забдагүй ажаллажа, өөһэдынгөө ехэ хубитые оруулалсаһан байна.

Жолоошодой габшагай ажалые магтахатаяа хамта, машинануудые холын аян замда бэлэдхэһэн, заһабарилһан техническэ хүдэлмэришэдэй хэһэн, бүтээһэн ажалые тэмдэглэнгүй үнгэргэхөөр бэшэ. Таряа хуряалгын үедэ ажаллахаар түхеэрэгдэһэн машинануудай аян замдаа һаатабаригүй һайнаар ажаллаһанайнь түлөө эдэнэртэ бидэнэр, жолоошодой зүгһөө халуун зүрхэнэй баярые хүргэнэбди.

А. Колесов,
Буряадай автотранспортын управлениин начальнигай орлогшо.

...оммунистнуудай нүлөөн ехэ

...совхозой ажалшад арга ...о тооложо үзөөд. энэ ...гасаһаа 13.000 центнер ...таряа гүрэндэ худалдаха ...дээ һэн. Хэлэһэн үгэеэ ...хүргэхын тула хүдэлмэ... бүхы хүсэеэ элсүүлэн ...Октябриин 5-най үдэр ...совхозойхид Эхэ оронойн...аарта 14.192 центнер та...улжа, социалис уялгаяа ...нтнерээр үлүүлэн дүүр...и.

...зой 2-дохи отделениинхид ...шэнь нүхэр Цыденов, ...низацинь секретарь нү...бенов) уялгаяа бултанһаа ...ургээ: 3 мянган центнер ...шааха аад, 1027 центне...үлээ. Мүн совхозой 1-дэ...ениин нэгэдэхи бригадаар...гадир нүхэр Дамшаев) ...721 центнер таряа үлүү...алдаа.

...ашаар иимэ амжалта ...аб? Нэн түрүүн совхозой механизаторнууд ургаса хуряалгын бүхы техникые саг болзортонь бэлдэһэн байгаа. Мүн таряашад, механизаторнуудай дунда эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулагдаа.

Совхозой партийна комитет ургаса хуряалгын үедэ коммунистнуудые зүбөөр хубаарилан табиха асуудалда онсо анхарал хандуулһан байна. Таряа хуряалгын хүдэлмэридэ 40 коммунист хабаадалсажа, тэдэнэй олонхинь тракторист, комбайнераар хүдэлөө. Коммунистнууд ажалдаа оролдосотойгоор хандажа, бэшэндэ жэшээ харуулдаг байгаа. Партиин гэшүүд Н. Маланов, А. Комиссаров, Ж. Ангаев гэгшэд комбайнераар хүдэлхэдөө, үдэр бүри даабаряа үлүүлэн дүүргэдэг, ажалынь шанар һайнтай байдаг һэн.

2-дохи отделениин тракторно-тараан ажалай бригадада 5 коммунистһаа эмхидхэгдэһэн партийна бүлэг Н. З. Малановай хүтэлбэри доро ехэхэн ажал хээ. Энэ бригадын гэшүүдэй дунда социалис мүрысөө эмхидхэжэ, ажалай дүн үдэр бүри гаргадаг байгаа.

Партийна комитедэй гэшүүд ургаса хуряалгын үе соо бригада бүхэндэ табигдажа, тэндэхи бүхы ажал хүдэлмэри эмхидхэхэдэ туһалаа. Мүн коммунистнууд, эдэбхитэд тоог дээрэ дежурладаг һэн. Совхозой дирекци, партком болон хүдэлмэришэдэй комитет ургаса хуряалга, гүрэндэ таряа худалдалгын дүн 5 хоног бүри гаргажа, түрүү һуури эзэлэгшэдтэ дамжуулгын Улаан туг барюулдаг байгаа. Ургаса хуряалгын үедэ 50 гаран агитаторнуудта тоог, агрегат бүхэн даалгагдажа, ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулагдаа.

Б. БУДАЕВ,
Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин Саянай совхозой парткомой секретарь.

ХОДОДОО ХАБААДАЛСАХА ХЭРЭГНАЙ

Бүхы республика соогоо гүрэндэ таряа тушаалгаар зэдээрхин яһала суурхаа гээшэ ааб даа.

Тус аймагые аминдань абажа хараха болоо һаа, «Мир» колхоз нилээд түрүү зэргэдэ ябалсажа гараһан байха. Эндэ бидэнэрэй, Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай студентнэрэй оруулһан хубита яһала бии. Юундэб гэхэдэ, хуряалгын эхилхэһээ тэндэхи II-дохи отделенидэ ото хүдэлжэ гараа бшуубди.

«Колхоздомнай эрхимээр хүдэлһэнэйтнай түлөө баяр хүргэнэбди. Иигээд эрхимээр һуралсахыетнай хүсэнэбди», гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд маанадые бусалган дээрэмнай магтаа, юрөөгөө һэн. Тиихэдэнь «эрхимээр ажаллаһанайнгаа удаа эрхимээр һурахабди» гэжэ үгэеэшье үгөө һэмди.

Мүнөө Эхэ оронойнгоо урда республикымнай уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэһэн тухай, энээнтэй дашарамдуулан түрэл Коммунис партиингаа ЦК-гай амаршалһые дуулаад байхадаа бидэ студентнэр илангаяа баяртай, омогтойбди.

Ерэхэ жэлдэшье хүдөө нютагуудтаа ошожо, бүри ехэ туһаламжа үзүүлхэбди гэжэ үгэеэ үгэхэ байнабди.

Институдта һуража байха үедөөшье Эхэ оронойнгоо анхарал тэдхэмжые бодото ажал хэрэгээрээ харюулалсажа байхые хүсэнэбди.

Ш-Н. ЦЫДЕНЖАПОВ,
Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай 2-дохи курсын студент.

Байгша ондо Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин Ждановай нэрэмжэтэ колхозойхид орооһо таряанай үндэр баян ургаса абажа, Эхэ орондоо 20 мянга гаран центнер таряа худалдаа. Мүнөө эндэхид ерэхэ жэлэй тарилгада хүсэд хүрэхэ эрхим шанартай үрэһэ хаажа, сэбэрлэжэ дүүргэхэнь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус артелиин хоёрдохи отделениин Жалга гэжэ газарай обин дээрэ тараан сэбэрлэгдэжэ байна.

М. НАМЖИЛОВАЙ фото.

Амжалтаяа арьбадханабди

Манай Зэдын үйлэдбэриин управлениин ажалшад мүнөө жэл ургаса хуряалга дээрэ шэнэ амжалта туйлаба. Бэлэдхэлэй пунктда түрүүшын уялгаһаа гадуур 11 мянган центнер тараан оруулагдаа. Тиигэжэ управлениимнай ажахынууд Эхэ оронойнгоо амбаарта 141400 центнер таряа шэнэ ургасаһаа оруулба.

Тэрэ тоодо манайшье хубита бии. Һүүлэй 2—3 жэлэй турша соо манай колхоз гүрэнэй амбаарта таряа орой тушаагаагүй һэн. Харин мүнөө жэл тарилгынгаа газар 30 процентээр үргэдхэһэнэй, һайн шанартай үрэһөөр тарилга хэһэнэй ашаар нёдондонойхиһоо 2 дахин ехэ таряа хуряажа абаабди. Гүрэнэй амбаарта 6300 центнер таряа оруулха уялгатай һаа, тэрэнээ үлүүлжэ, 7044 центнертэ хүргөөбди.

Колхозойнгоо гэшүүдэй эсэшэ сусашагүй хүдэлһэнэйл ашаар ургасаяа нёдондонойхиһоо хахад һараар урид гэхэ гү, али октябриин 5-да хуряажа дүүргэһэн байнабди.

Таряа хуряалга дээрэ зарим механизаторнуудай ажал хэрэг бэшэндэ үльгэр жэшээ болоо. Комбайнер Леонтий Вершинин «ЖБН-10» тухэлэй лафетнэ жаткаар 900 гектарай таряа сабшаһан, «СК-3» комбайнаар 300 гектарай баал суглуулһан байна. Петр Хохлов—629 гектарай, Николай Хороших—485 гектарай, Дугаржап Цыбенов 550 гектарай таряа хуряажа, ургаса хуряалгын мастер байһанаа харуулбад. Автомашинын жолоошод Николай Вершинин (гаражые даагша), Алексей Жарков гэгшэд тус тустаа 3 мянга гаран центнер таряа шэрээ.

Урда жэлнүүдтэ механизаторнуудаар дуталдадаг һэмди. Теэд мүнөө жэл тусхай һуралсал эмхидхэжэ, 22 тракторист, 7 комбайнер, автомашинын 13 жолоошодые һургаһанай ашаар техникэеэ хоёр халаанда хүдэлгэхэ аргатай байгдаа.

Туйлаһан эдэ амжалта һанааемнай амараахагүй. Дам саашаа, амжалтаһаа амжалтада дамжахабди. Энээнэй тулада хойто жэлэйнгээ баян ургасын үндэһэн болохо намарай паар хахалалгые улам хурдадхаабди. 1962 онойхидо орходоо намарай паар 2 дахин ехээр гэхэ гү, али мүнөө дээрээ 2 мянгаад гектар хахалагданхай.

Ургаса хуряалгын үедэ ажахынгаа бусад һалбаринуудые мартаагүйбди. Гүрэндэ һү худалдаха 9 һарын түсэб аяар сентябрь соо дүүргэгдээ. Тиигэжэ гурбан кварталай һү тушааха даабари 103 процент болоо. Мяха тушаалгаар гурбан кварталайнгаа түсэбые 102 процент дүүргэнхэйбди. Гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэбые 2-дохи отделенимнай Октябриин һайндэр болотор дүүргэхэ зорилготой.

М. Кавелин,
Зэдын үйлэдбэриин управлениин XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

БЭРХЭШЭЭЛНҮҮД ДАБАГДАА

Гүрэндөө түсэбһөө гадуур таряа тушааха гэһэн Кубаниин таряашадай хандалга бэшэгые дэмжэжэ, манай совхозой коллектив бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоо һэн. Тиигээд урид хараалһан уялгаяа хубилгажа, Эхэ орондоо 40 мянган центнер таряа тушааха шэнэ уялга абаһан байна.

Тэрэ уялгаяа болзорһоо урид бэелүүлээд, үшөө 8 мянган центнер нэмэжэ худалдаха гэһэнээ 1963 оной октябриин 6-да дүүргэжэ, бэлэдхэлэй пунктда 48 500 центнер таряа оруулһан байгаабди. Нёдондо оройдоол 20 мянган центнер тушаагдаа һэн.

Энэ жэлэй ургаса хуряалга бэрхэшээлтэй байдалда үнгэрбэ. Бүхы орооһо таряанаймнай гурбанайнь нэгэ хуби һалхинда хэбтэшэһэн байгаа. Тиимэһээ тэрэ таряае гээлтэгүйгөөр хуряажа абахын тула совхозой дирекци, партком ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулаа. «ЖБА-4,6» жаткануудые тааруулан, таряагаа амяарлан хадажа эхилээ һэмди. Бүхы 11 мянган гектар таряанай 5 мянганиинь амяарлан хадагдаа.

Хура бороогой забһарлаһан сэлмэг үдэрнүүдтэ совхозой механизаторнууд баатарлигаар хүдэлжэ гараа гээшэ. Тэдэнэрэй дундаһаа комбайнернууд Павел Бурцев, Николай Жанаев, Будажап Улзытуев гэгшэд шалгаржа, тус тустаа 600 га таряа хуряаха уялга абаһан байбал, тэрэнээ 650—700 гектарта хүргэнхэй. Мүн комбайнернууд Жаргал Гармаев, Николай Колмаков, Борис Степанов, Антон Суходенов үдэртөө 30—35 гектарай баал суглуулжа, ажалай үльгэр жэшээ харуулаа.

Гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктда таряа зөөлгэдэ Баргажанай леспромхозой жолоошон Назар Калашкин, Байгалай леспромхозой — Алексей Алферов, Баргажанай ДЭУ-гэй — Анатолий Байбородин, 12-68 АТК-гай — Александр Булдышев гэгшэд эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр ажаллажа гараа.

Механизаторнуудай, жолоошодой дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ тэрэнэй дүн хоног бүридэ согсологдодог байгаа. Ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхада, социалис мүрысөө эмхидхэлгэдэ Баргажанай хүдөөгэй парткомой эльгээһэн полит-эмхидхэлшэд ехэ туһа хүргөө. Тэдэнэр комбайнуудай бүлэг бүхэндэ хүдэлөө. Жэшээнь, манай совхозой 33 комбайн 5 бүлэг боложо ажаллаа. Тэндэ 5 полит-эмхидхэлшэд байһан байна. Тэдэнэрэй дундаһаа Андрей Филимонович Гергесовэй айхабтар эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллаһые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Мүн таряа сэбэрлэхэ хүдэлмэридэ Буряадай хүдөө ажахын техникумэй студентнэр сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргэһэн байна.

Мүнөө үедэ үрэһэеэ хаажа дүүргэхэ дүтэлөөбди.

Иимэ бэлэгтэйгээр совхозой коллектив Агуухэ Октябриин һайндэрые угтахань.

А. Новолодский,
Хурамхаанай совхозой директор.

Комсомол залуушуул түрүүлнэ

...анскын совхозой за...ул ургаса хуряалгын, ...таряа тушаалгын ...эридэ олоороо ха...а. Эндэ комсомол-...болон залуушуулһаа ...һэн 12 агрегат хүдэ...дэнэй олонхииень ст...бригаданuудай ком...й организацинуудай ...арьнар ударидана. ...эдэнэй дунда социа...мүрысөөн үргэнөөр ...жэ, ажалайнь дүн ...хоног бүри гаргагда...йгаа.

...са хуряалгын ху...идэ хабаадаһан ком...залуушуулай агрега...ажалдаа ехэ амжал...лаа. Тэдэнэй дунда...ван Бабинцевай ху...лдэг агрегадаархин ...аа. Эдэнэй хүсөөр ...нтнер үлүүтэй ороо-һо тараан сохигдоһон байна. Тэдэндэ ВЛКСМ-эй үйлэдбэриин управлениин комитедэй дамжуулгын Улаан вымпел, партийна комитедэй мүнгэн шан барюулагдаа. Мүн совхозой комсомолой комитет (секретариинь В. Кузнецов) хуряалгада түрүүлһэн залуушуулай агрегадта улаан шэрэтэй садаар хэгдэһэн, ВЛКСМ-эй значок барюулаа. Мүн Николай Шинкоренко, Иннокентий Качин, Петр Чумаков гэгшэдэй агрегадууд һайнаар ажаллаа.

П. Угрюмов,
ВЛКСМ-эй Кабанскын хүдөөгэй комитедэй секретарь.

...ян ургаса—оролдолгын хүсэн

...риин управлениин колхоз, ...й таряашад, механиза...шэн зоригто, эбтэй шан...э илалтаар түгэсэбэ. Ажа...рэндэ таряа тушааха со...лгаяа дүүргэжэ, Эхэ оро...абаарта 162 мянган цент...о оруулаа.

...ондо олонхи колхоз, сов...рэндөө эрхим шанартай ...рда урдынхиһаа ехээр ху... Илангаяа Тарбагатайн «Искра», Ленинэй нэрэм...озууд һайнаар хүдэлжэ, ...пунктда тус тустаа 19—...центнер орооһо (ехэн...шисэ) тушааһан байна. ...совхозойхидшье баһал ехэ ...лдаа.

...ажахынууд хайшан гээд ...ургаса абажа, гүрэндөө ...худалдаа гээшэб? ...е мэдэһээр КПСС-эй ЦК-...оной мартын Пленумэй ...нүүдые бэелүүлэн, ажа...газар тараалангай хубаа...нэ, зүб гуримаар табижа эхилһэниинь элитэ. Энэ талаар манайшье управлениин колхоз, совхозууд миин һуугаагүй. Түбхын түрүүн хаа хаанагүй газар тараалан эрхилхэ тушаа үнинһөө хойшо тогтонижошоһон гуримые эрид хубилгажа, тэрэниие шэнэ, зүб ёһоор табижа захалаа. Хэрбээ энээнһээ урагша олонхи ажахынууд гол түлэб зелёнко, обёос горитой таридаг байбал, тэрэнээ эрид хороожо, үндэр ургаса үгэдэг ургамалнуудые ехээр тарияа. Жэшээнь, энэ жэлдэ управлениин колхоз, совхозуудта бүхыдөө шэниисэ 12,7 мянган гектараар ехэ таригдаа. Тэрэшэлэн горох бүхыдөө 2600 гектар болоо гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 3 дахин шахуу үргэдхэгдэһэн байна. Мүн кукуруза, хартаабхын тарилгашье баһал нилээд ехэ болоо.

Байгша оной хабар хагсуу хүйтэн байбашье һаань, механизаторнууд, мэргэжэлтэднай айхабтар эмхи гуримтай, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа, бүхы тарилгаа һайн шанартайгаар, богони болзорто хэжэ дүүргээ юм. Илангаяа урда жэлнүүдэйхидэ орходоо эрхим шанартай үрэһэн дүүрэн нормоор таригдаһан байна. Ажахынууд ехэнхи тараалан дээрээ имагтал «Онохойская-4» сортын шэниисын нютагжаһан үрэһэ таряа. Юуб гэхэдэ, урдань таригдажа байһан «Лютесценс-62», «Леда-47» сортын үрэһэндэ орходоо «Онохойская-4» сорт га бүриһөө 2—3 центнерээр дээшээ ургаса үгэнэ бшуу. Гадна гектар бүридэ 1,8—2,2 центнер үрэһэ хэжэ, ехэнхиинь хэрээһэлүүлэн, нарин зуруудтайгаар таригдаа.

Эдэ бүгэдын ашаар бүхы колхоз, совхозуудай тараалан дээрэһээ бараг ургаса абтаа.

Таряа хуряалга дээрэ түрүүшын үдэрһөө машина техникэ дүүрэн хүсэндөө, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэгдөө. Хаа хаанагүй социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ, ажалай түрүүшүүл һайнаар урмашуулагдадаг байгаа. Тоог дээрэщье ажал үдэр һүнигүй эмхидхэгдэжэ, бэлэдхэлэй пунктда тараан таһалгаряагүй зөөгдөө.

А. Назаров,
Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин главна агроном.

Газарай одод

Журналистын тэмдэглэл

Сентябриин тэн бэлэй. Хахад һүни багта түхэреэн сагаахан гэжэ хөөршөөн нэрлүүлдэг Хэжэнгын талада гаража ябаа һэмди. Залуу жолоошынгоо дуршэл багатайһаа харгыдаа һаатажа, гайхалтай сэлмэг энэ һүниие тоогүй олоороо адхарһан орооһод мэтэ, эдэ одо мүшэдые харан һайхашааха баатай болобобди. Теэд гэнтэ нэгэ үндэршье бэшэ добуун дээрэ гарахадамнай, үнөөхи олон мүшэд үргэн Хэжэнгын тала руу адхаржа доошоо буушаһандал—бүришье гайхалтай һайхан зураг нюдэндэмнай харагдашоо.

Яларма гэрэлээ сасан, һүрөөтэйгөөр хүхинэлдэн, тооложо барашагүй гэхээр олон комбайнууд Хэжэнгын урдашье талаар, хойгууршье ябажа байгаа һэн.

— Энэл даа, талымнай одод,— гэжэ Хориин үйлэдбэриин управлениин главна инженер Владимир Цыденович Цыренжапов ямаршье доторой, гүн сэдьхэлэй омогорхолтойгоор тиихэдэ хэлэһыень мартагшагүйб.

Би Владимир Цыденовичтэй һайн танил хүм. Энэмнай нюргаар үндэршэг, нарин, саб гэмэ шүрбэһэлиг бэетэй, даруу харасатай, мүн лэ даруу зантай хүн юм. Хэжэнгын дунда һургуулида һуража байхадаа, Володя бидэ хоёр бүхы манай үетэндэл, Буряадай мэдээжэ уран зохёолшо Хоца Намсараевай зохёолнуудые ехэл һонирхон уншагша бэлэйбди. Теэд, тиигэншьегүй яаха һэмбибди!..

Орхимжото лама,
Оргойто бөөгэй
Хэсэ хэнгэрэгэй
Зэдэлэн байһан

Зэрлиг тала, — гэһэн мүрнүүдыень уншахадаа, тэрэ үедэ үхибүүд ябаһан бидэ энэл манай тала тиимэ байгаа гэжэ хаанаһаа мэдэхэ бэлэйбди. Ушар юуб гэхэдэ, гушаад оной тэнгээр, колхозно ажабайдалай үни мандаһан хойно түрөө бшуубди...

Иимэ талын одод хододоо яларжа байдаг гэжэ комбайн, машинанууд һүндэлжэ байһан шэнгеэ мүнөөшье заримдаа һанадагтамнай нүгэл ехэшье үгы ха даа.

**

Октябриин эхин. Энэ удаа Владимир Цыденовичтэй баһал Хэжэнгэ сугтаа ошохо ушар тудашаба. Юуб гэхэдэ, тэндэхи һургуулиин табин жэлэй ойдо уряалтай байшообди. Үнөөхил замаараа ябажа, үнөөхил добуугаа дабабабди. Теэд — хон жэн... Нүхэрни хуряагдаһан поли дээгүүр ябахые урижа, ГАЗ-игнай һолоомо һүриляжэ байһан хүнүүдэй паар хахалжа ябаһан тракторай хажуугаар эрьелдэнэ.

— Таряагаа энэ жэл яһалал саг болзор соонь, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряагаа гээшэбди. Манай управлени соохоо эгээн түрүүлэн Үдымнай совхоз 21360 центнер таряа тушаажа, уялгаяа бэелүүлээ һэн. Эндэхидшье бага бэшэ амжалта туйлаа. Хори мянган центнер худалдаха уялгатай аад, хорин нэгэ хүргөөд байна, — гээд Владимир Цыденович хөөрэжэ ябаба.

Түрүүшүүл тухай хөөрэл даа гээ һэн бэзээб.

Эгээл энэ үедэ машинамнай шэб шэнэхэн (хуряалгын дүүрэхэдэ угаагдаһан, аршагдаһан хаш гэжэ тухайлбаб) «СК-3» комбайные хүсэбэ. Байбабди. Орой дээрэһээнь хоёр залуухан, һаял хори хүрэжэ ябаһан үндэр, набтар хүбүүд буужа, гарыемнай бариба.

— Журналистнууд ходол түрүүшүүлые бэдэржэ ябахат, эдэл залуушуул манай түрүүшүүл гээшэл даа,—гэжэ Володя хүхюун енгүүтэйгээр дуугарба.

— Тиигэнгүй яахабибди.

— Дашинима Бальжинимаев Дондок Доржиев хоёр гээшэ.

Би миһэрбэб. Ушар юуб гэхэдэ, эдэ хоёртой урданай танилнууд байгаа бшууб.

Хэдэхэн жэлэй урда тээ энэл совхоздо минии практика гаража байхадам, тэдэнэй нэгэн — Дашинима үдэшэ үглөөгүй намайе дахадаг, номоошье үзэхэеэ мартаад:

— Рульдаа һуулгыш даа, —гэжэ гуйдаг бэлэй. Үшөө тиихэ үедэ Дашинима машина, техникэдэ ухаангүй дуратай, һонюуша һэн.

— Механизатор болохын түлөө үшөө һурахал, һурахал хэрэгтэй, — гэжэ аха янзаар заабаришалдаг, хаа яа руляашье барюулдаг һэм. Нёдондо зун нюргаар нилээд үндэр, сэбэр шарайтай, томо гэгшын чемодан бариһан нэгэ залуу хүбүүн намайе Улаан-Үдын үйлсэдэ ооглон байлгаа һэн... Тиигээд:

— Жэрэмэй механизаторнуудай училищи түгэсхэһэн Дашанима Бальжинимаев урдатнай байна. — гэжэ сэрэгэй ёһоор шоглон, хүхюугээр элидхээ бэлэй. Хүсэлэйнь бэелһэндэ баясангүй яаха һэмбиб!

Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЭ МАГТАНАБДИ

Баясаалди даа

ТАРЯАН ДАЛАЙ! Энэ далайн дуһал бүхэн—монсог алтан үрэ, орооһон... Элдин уужам тала дайдада энэ далай долгилуулхын тула хүдөө нютагаймнай таряашад, механизаторнууд яһалашье ехээр оролдожо хүдэлөө. Энэниинь дүүрэн харюулмаар ургасын ургаад байхада, «Алтан таряанайнгаа дээжые—Аба орондоо» гэһэн уряа доро хуряалгын халуун хүдэлмэри хаа хаанагүй эбтэйгээр эхилээ һэмнай. Манай Чисаанын совхозой хүдэлмэришэд ниилээдхэн шударгыгаар хүдэлжэ, түрэл оронойнгоо амбаарта 37200 центнер орооһо тушаагаад, социалис уялгаяа амжалтатай дүүргэһэн тухайдаа элидхээ бэлэй. Энээн тухайнь дуулаад байхадаа, һургуулиин бүхы багшанар, шаоинар хүдөө таряашадтаяа нэгэн хамта баясаа, омогорхоо һэмди. Өөһэдөө малшад, таряашад болохоёо бэеэ зэһэн бэлдэжэ ябаа үхибүүд хэнһээшье үлүү ехээр баясаа.

Хэдэхэн саг үнгэрөөд байтар, гүрэндэ таряа тушааха уялгаяа бүхы Буряад оромнай дүүргэбэ гэһэн мэдээсэл дуулахадаа, бүри ехээр баясабабди.

Бүхы таряашадаа гүн сэдьхэлһээ амаршалнабди, саашанхи ажалдань бүри ехэ амжалта хүсэнэбди.

Е. Цыбикова,
Чисаанын найман жэлэй һургуулиин завуч.

Уурхайшадшье урматай

Би таряашан бэшэ, нүүрһэшэн хүм. Тиигэбэшье түрэл Үдэнгэ нютагтаа ажаллажа ябахадаа тараанай хэды ехэ оролдолгын хүсөөр абтадаг байһые мэдэжэ абаа һэм.

Мүнөө шахтёрой мэргэжэлтэй болоод ябахадаа түрүүшынгээ ажал тухай мартадаггүйб. Тиимэһээ сентябриин 23-да түрэл нютагайнгаа таряашадай—Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Эхэ орондоо 10 мянга 200 центнер таряа тушааха түсэбөө дүүргээд, даабариһаа гадуур 6 мянга гаран центнер худалдахадань ехээр баярлаа бэлэйб. Зүгөөр мүнөө Буряад оронойнгоо таряашадай талха тушааха уялгаяа үлүүлэн дүүргэһэниие мэдэхэдээ, зүрхэ сэдьхэлни баясана. Энэ баяр ганса минии баяр бэшэ, харин Галуута-Нуурай бүхы горнягуудай баяр баясхалан болоно.

Бальжинима Бальжиев,
Галуута-Нуурай 7/8 шахтын проходчигуудай бригадын бригадир.

АЖАЛАЙ БААТАРНУУД

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Зэдын үйлэдбэриин управлениин XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой агроном Александр ЛОБЫГИН. Мухар-Шэбэрэй Онон-Булагай совхозой комбайнер Антон КО... Хурамхаанай совхозой комбайнер Жаргал ГАРМАЕВ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ОРООҺО ТАРЯА үйлэдбэрилгые хурдан түргэнөөр дэбжээхэ ябадал бүхы хүдөө ажахыгаа саашадань хүгжөөхэ шухала нүхэсэл, тэрэ тоодо мал ажал түргэнөөр хүгжөөхэ үндэһэ һуури мүн болоно. Орооһо таряа бүхыдөө абалга хорин жэлэй турша хоёр дахинһаа үлүүгээр, тиихэдэ тэдэнэй ургаса хоёр дахин ехэ болохо. Шэниисэ, кукуруза, мүн хүрпэ болодор орооһото, бобово ургамалнууд нилээд ехээр абтадаг болгогдохо.

(КПСС-эй Программаһаа)

БУРЯАД ҮНЭН

3-дахи нюур
1963 оной октябриин 26.

Газарай одод

(Эхиниинь 3-дахи нюурта)

Мүнөөшье хуряалга дүүргэһэнтэйнь дашарамдуулан амаршалаад:

— Хэдыб? — гэбэб.

Теэд Дашанима шархаанги, дуугарбагүй.

— 360 гектар эрхим шанартайгаар хуряагаа. Түрүүшынгээ сезондо хүдэлжэ байһан хүндэ энэмнай ехэхэн лэ амжалта гээшэл даа,— гэжэ Владимир Цыденович тэмдэглэбэ.

Хүбүүд бүришье уруугаа харашаба.

**

Тэрэ үдэр Хэжэнгын совхозой бусадшье полинуудаар ябаа бэлэйбди. Алар Рязаньһаа манай нютаг хүдэлхэеэ ерэһэн тракторист Андрей Кубасовтай хөөрэлдэхэдэ:

— Хуряалгамнайшье дүүрэбэл даа. Теэд энээгээр һанаагаа амарха бэшэбди, хэрэг олон,— гэбэ.

— Энэ нүхэр ехэл дүршэлтэй хүн. Хэжэнгын голой, тугаарай Дашанимадал хүбүүдые, техникэдэ нилээд лэ шэлжүүлһэн хүн гээшэ,— гэжэ Владимир Цыденовичэй үһан буряадаараа хөөрэхэдэ, удхыень ойлгоһон Андрей:

— Ямар Дашинимые хэлэнэт? Бальжинимын гү? Мэдэхэ даа. Бэрхэл хүбүүн,— гээ һэн.

Би бүришье баясааб. Яахадааб гэхэдэ, Андрей Кубасов мэтын нимэ сэдьхэлээр урин, шударгы ажалша ород хүбүүд эндэхи голой хүбүүдэй эмээлэй дүрөөдэ хүрэлгэдэнь сэгнэшэгүй ехэ габьяатайл.

Үдэшэниинь, Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Хэжэнгын дунда һургуулиин тогтоһоор табин жэлэй ойдо зорюулагдаһан педагогическа соведэй юбилейнэ заседани дээрэ һуухадаа, баһал энэн тухай бодолгото болонгүй байхаар бэшэ һэн.

Тойроод хүүен, шууян уулзажа, мэндэшэлэлсэжэ, зарим ушарта таалалдажаш байһан зониие, тэдэнэй олонхиин үбсүүн дээдэ һүртүүли дүүргэһэн тухай янза бүриин үнгэтэй тэмдэг харахадаа, ород зоной гайхамшаг аша туһа тухай дахин дахин шэбшэгдээ.

Энэ намарай баян ургасын баатарнууд, механизаторнууд, агрономууд, инженернүүдшье эндэ олон... Инженернүүд Владимир Цыренжапов, Михаил Токтохоев, Цырендондок Базаржапов, Дарма-Ринчин Цыренжапов, агрономууд Балбар Батожапов, Гончикбал Сангадиев, Цэдэб Данзанов болон бусад....

Ород гүрэнтэй Буряадай һайн дураараа нэгэдэһээр гурбан зуун жэлэй ойдо зорюулһан публицистикын түхэлэй статья соогоо 1959 ондо Х. Н. Намсараев иигэжэ бэшээ һэн:

«Буряад талаараа хүйтэн үбэл, халуун зун илгаагүй хүдэһэн үмдөө үмдэнхэй, баяд ноёдой хони ямаа адуулжа, барлаг доройд ябаһан бидэндэ хэн шарахан шэниисын хоншуу үнэр амталуулжа, энэ дэмбэрэлтэ ургамалые тарижа һургааб? Ород зон, агууехэ ород зон. Тэрэнэйнь түлөө гүн ехэ баяр хүргэел».

Нютагаархинайнь ажалай ехэ амжалта харан баясажа ябахадаа, ахамад зохёолшынгоо эдэ үгэнүүдые һанан дурдангүй яалайб. Тэрэнэй угсаатан — эдэ Дашанима, Володя, Цэдэб, Михаилнууд, Балбар, Гончикбалнууд, эдэл баян ургасын баатарнууд боложо шадаал, хани нүхэсэлэй алтан һүлдэ шаргал шэниисэ ургуулаал.

...Хэжэнгэ нютагһаа бусахадамнай, баһа һүни байгаа һэн. Баһал сэлмэг һүни. Тоогүй олон одо мүшэд ониб аниб гэлдэн, холынгоо хүйтэн гэрэл сасажал байгаа. Теэд мүшэд тухай бэшэ, харин газарай одод болохо хүнүүд, баян ургаса, алтан тарян тухай шэбшэжэ һуугаа һэмди.

Александр ЖАМБАЛДОРЖИЕВ.

ШЭНЭ НОМ

Буряад литературна хэлэнэй асуудалнууд

Буряадай эрдэм-шэнжэлэлгын комплексно институдай эрдэмтэдэй статьянууд нимэ гаршагтай суглуулбари дотор толилогдобо.

Хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидадууд Ц. Б. Цыдендамбаевай «Буряад үгэнүүдые стилистическэ талаарнь тусгаарлан хэрэглэхэ тухай», У-Ж. Ш. Дондуковой «Буряад хэлэндэ паарна үгэнүүдэй ашаар юумэнэй нэрэнүүдэй хайшан гээд бии болодог тухай», Л. Ш. Шагдаровай—«Буряад бэшэгэй шэнэ дүримүүд тухай», Ц. Б. Будаевай—«Ород фразеологиие буряад хэлэн дээрэ хайшан гэжэ оршуулха тухай» мүн Д. Г. Дамдиновай «Газар тариалан тухай буряад терминүүд» гэһэн статьянууд—«Мал ажал тухай буряад терминүүд» гэһэн статьянууд тус суглуулбарида оруулагданхай.

**

Гадна хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат А. А. Дарбеевагай «Буряад хэлэнэй дабхар үгэнүүд тухай», мүн энэ эрдэмэй кандидадууд И. Д. Бураев, Ц. Ц. Цыдыпов гэгшэдэй «Мүнөөнэй буряад хэлэнэй грамматическа терминүүд тухай», хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат Э. Р. Раднаевай «Буряад хэлэнэй һуралсалай грамматиканууд тухай» гэжэ статьянууд тэндэ толилогдоһон байна.

Энэ ном хэлэ бэшэгэй багшанарта, буряад литературна хэлэ һонирходог научна хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагданхай.

Ю. Дылыков.

ТҮНХЭНЭЙ ҮЙЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИДЭ

АМАРАГШАДАЙ ХҮСӨӨР...

ҮЗЭСХЭЛЭН ГОЁ байгаалиин гүн дунда түбхинэһэн Туранай халуун аршаанда амархаяа ерэгшэд сүлөөтэй сагаа сэнгэлиг, хүхюунээр үнгэргэжэ байдаг. Эндэ амарагшад өөһэдөө уран һайханай концерт эмхидхэнэ. Тээсгэн Киргизиин ССР-һээ эндэ амархаяа ерэһэн Евгений Тихонович Кишинский аршаанда амарагшадай хүсөөр баян программатай концерт бэлэдхэһэн байгаа.

Концертын программада ород, украин, буряад арадуудай ирагуу гоё хүгжэмтэй дуу, хатар оруулагдаһан байна. Энээнһээ гадна энэдхэг ороной хатар концерт харагшадые ехэтэ баясуулаа. Тус хатарые Тамара Дашиева гүйсэдхэһэн байна.

Энеэдэ, зугаа элбэгтэй һайн концерт эмхидхэжэ шадаһан нүхэр Кишинскийдэ амарагшадай зүгһөө халуун баярые хүргэнэбди.

С. Таптаев.

Аюур Сальжитович Гармаев аймагайнгаа хүбүүд сооһоо эгээл түрүүлэн долоон жэлэй урда тээ түрэл колхозойнгоо һаалишан болоһон юм. Нүхэр Гармаев «Коммунизм» колхозой (Түнхэн) һаалишанаар хүдэлхэ зуураа. ажалай эрхим үрэ дүн туйлахын түлөө тэмсэжэ ябадаг хүн.

Байгша жэлдэ даажа ябаһан 19 үнеэдэй толгой бүриһөөнь тугал түлжүүлэн абанхай, жэлэйнгээ социалис уялгые ноябриин 7 болотор дүүргэхэ гэжэ тэмсэжэ байдаг. Зураг дээрэ: һаалишан А. С. Гармаев.

П. ЖУЖАЕВАЙ фото.

**

ҺОНИРХОЛТОЙ БАЙБА

ОРЛИК тосхондомнай залуушуулые Совет Армиин зэргэдэ үдэшэлгын һонирхолтой уулзалга болоо. Эндэ военком майор Л. М. Адушеев, Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнда хабаадагша, һургуулиин директор Д. Д. Ошоров, парткомой зүгһөө Н. С. Урбаев, ВЛКСМ-эй комитедэй түлөөлэгшэ Я. Д. Галсанов ба бусад залуушуулдаа хани халуун үгэнүүдые хэлэжэ үдэшөө.

Залуу хүбүүдэй зүгһөө үгэ хэлэһэн Ю. Халзутхаев Совет Армиин зэргэдэ эрхим һайнаар алба хэжэ, Эхэ ороноо эрэлхэг зоригтойгоор хамгаалха байһанаа мэдүүлбэ. Һүүлдэнь залуушуул наада, зугаа эмхидхэжэ, һонирхолтойгоор сэнгэбэ.

УЛАСХООРОНДЫН БАЙДАЛ ТУХАЙ...

УЛАСХООРОНДЫН байдал тухай лекци Түнхэнэй үйлэдбэриин управленидэхи партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр М. Гармаев үнгэргэбэ. Сугларагшад олон асуудалнуудые табижа хангалтатай харюу абаа.

ПРОПАГАНДИСТНУУДАЙ СЕМИНАР

ОРЛИК тосхондо парткомой эмхидхэһэн пропагандистнарай семинар боложо үнгэрөө. Тус семинар дээрэ управлениин начальник нүхэр Серебренников, парткомой секретарь Ю. Византийский, парткомой секретариин орлогшо С. Тумуреев, партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ М. Гармаев, Орлигтохи партийно-гэгээрэлэй хиналтын таһагые даагша Д. Шарастепанов ба бусад пропагандистнарай гол зорилго тухай һонирхолтой элидхэлнүүдые үнгэргөө.

КЛАССАЙ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭНЭРЭЙ СЕМИНАР

ЗАЛУУ багшанарта туһаламжа үзүүлхэ зорилготойгоор Орлигой арба нэгэн жэлэй һургуулиин һуралсалай таһаг семинар үнгэргэбэ. Эндэ дүй дүршэлтэй багшанар үгэ хэлэжэ, залуу нүхэдтөө заабари үгөө.

ҮДЭШЫН ҺУРГУУЛИ ХЭШЭЭЛЭЭ ЭХИЛБЭ

ОРЛИГОЙ арба нэгэн жэлэй һургуулиин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн үдэшын һургуули хэшээлээ эхилбэ. Тус һургуулиин 8—10-дахи классуудта тосхоной ажалшад ерэжэ һуралсана.

КОНФЕРЕНЦИ БОЛОБ[...]

ҺУРГУУЛИИН бүхы пр[...] дүүдые заалгада, һур[...] дай дэбтэр болон бэшэшье хэ[...] сэлнүүдтэ нэгэ эрилтэ табих[...] лохо тухай научно-практи[...] конференци Ахада болоо. Ко[...] ренци дээрэ БурАССР-эй габ[...] та багша Т. Д. Дамбаева, [...] гуулиин директор Д. Д. Ошо[...] һуралсалай талые даагша Н[...] Марзаев, мүн багшанар [...] Аюшинова, Л. Н. Новосел[...] гэгшэд һонирхолтой элидхэл[...] дые хэбэд. Конференци ехэ [...] нирхолтой, залуу багшан[...] туһатайгаар үнгэрөө.

Вл. Галсанов.

**

ҺААЛИШАНАЙ БЭЛЭГ

УПРАВЛЕНИИН «Восточ[...] Саяны» колхоздо һаали[...] наар хүдэлжэ ябаһан Х. Ха[...] рова үндэр бүтээсэтэ ажал[...] суурхана. Энэ һаалишан [...] һарын туршада үнеэн бүр[...] 1200-гаад литр һү һааган[...] на. Һаали дээрэ ажаллажа [...] һэер арбаад жэл боложо я[...] нүхэр Хандирова өөрынгөө [...] дүй дүршэлые залуу нүх[...] дамжуулха хэрэгтэ ехэ орол[...] го, үүсхэл гаргадаг юм.

Хүүрай Хобоогой отделе[...] һаалишадай дунда дэлгэ[...] социалис мүрысөөндэ нүхэр [...] дирова эрхимлэжэ, колхоз[...] роо түрүү һүури эзэлбэ. Агу[...] Октябриин һайндэрэй ва[...] жагсаһан энэ һаалишан [...] өөрынгөө энэ амжалтые улам [...] бадхан, ноябриин долоон бо[...] үшөө ехэ һү һаахые орол[...] ябана.

С. Ардуе[...]

Футболой зуун жэл

«Фримэн Таверн» тэжэ Лондоной хуушан нэгэ клубта, тэбхэр зуун жэлэй үмэнэ —1863 оной октябриин 26-да Лондондо Кембриджын спортын клубуудай түлөөлэгшэд сугларжа, футболой түрүүшын бүлэг эмхидхэһэн түүхэтэй. Тиигэжэ энэ орондо футбол гэһэн наадан «түрэжэ», удаань олон оронуудта дэлгэрээ бэлэй...

Спортын шэнэ наада эмхидхэгшэд бүри тиихэдэ футболистнуудай наадаха гурим тогтооһон юм. Нааданда оруулагдаһан зарим тэды туримуудынь мүнөөшье хүрэтэр үлэнхэй. Тэрэ үеын футболистнуудай нэгэ команда аяар 27 хүнһөө бүридэнхэй, 15 добтологшодтой байһан.

Хоёр талаһаа добтололсогшод бүмбэгэеэ хүлөөрөө сохижо оруулхаһаа гадна, гараараа сохидог гуримтай байһан байна. Нааданай эмхидхэгдэһэн түрүүшын жэлнүүдтэ бэе бэедээ добтололсогшод бүмбэгын хойноһоо гүйжэ ябаһан футболистын хүлые үбдэгһөөнь доогуур сохихо эрхэтэй байһан. Теэд удаа дараалан иимэ ушарнууд болюулагдаһан байна.

Он жэлэй үнгэрхэ тума футболой наадан бүри гоё, техникэ һайнтайгаар үнгэргэгдэдэг болоһон. Мүнөө үедэ уласхоорондын футболой федерацида дэлхэйн 120 гүрэнүүд оруулагданхай. Тус федераци (ФИФА) 1924 оной майн 21-дэ эмхидхэгдээ юм. Тэрэнэй түрүүшын гэшүүд боложо Дани, Бельги, Франци, Голланди, Швеци, Испани, Швейцариин түлөөлэгшэд ороһон байна. Нэгэ жэлээр һүүлдэ Англиин түлөөлэгшэд тус федерациин гэшүүн болоһон. Ушарынь хэлэхэдэ, эдэнэрнай футболистнуудай съезд өөһэдтөө эмхидхэхэ гэжэ ехэ оролдолго гаргаһан байгаа хаш.

1908 ондо футбол түрүүшынхеэ олимпиин нааданда оруулагдаһан байна. Энэ нааданда долоон ороной — Англи, Голланди, Венгри, Дани, Чехословаки, Швеци, Франциин — найман команда хабаадалсаһан. Олимпиин наада эмхидхэһэн Франци энэ уулзалгада хоёр команда табиһан юм. Түтэсхэлэй мүрысөөндэ Англиин футболистнууд Даниин командые 2:0 тоотойгоор шүүһэн юм.

1928 ондо ФИФА-гай Амстердамай конгресс дээрэ, олимпиин нааданай хоорондохи үе соо, дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөө нэгэ удаа үнгэргэхэ гэжэ шиидхэһэн байгаа. 1930 онһоо эхилээд, грегүүдэй Нике гэжэ илалтын бурханай һүлдэ тэмдэгтэй Алтан Кубогта 1930, 1950 онуудта Уругвайн команда, 1934, 1938 онуудта Итали, 1958, 1962 онуудта Бразилиин командануул хүртэһэн домогтой. ФРГ-гэй футболистнууд 1954 ондо болоһон нааданда Венгриин шадамар бэрхээр наададаг футболистнуудые шүүжэ, энэ хүндэтэ кубогта хүртэһэн юм.

Һүүлэй үедэ Европын оронуудай суглуулагдамал командануул Нациин кубогта хүртэхын түлөө хоорондоо мүрысэдэг болоһон. 1960 ондо Парижда үнгэргэгдэһэн шанга энэ тулалдаанда совет ороной спортсменүүд Югославиин командые шүүжэ, түрүүшын хүндэтэ шанда хүртэһэн байна.

Англиин олониитэ фу[...] 100 жэлэй ойе һайнд[...] байнхай. Зуу мянгаад хүн[...] ритай Лондоной «Уэмбли[...] стадион дээрэ «зуун жэл[...] рысөөн үнгэргэгдөө. Һайнд[...] хидхэһэн талмайн эзэд—Ан[...] футболистнуудай суглуула[...] командатай уласхоорондын [...] болой федерациин команд[...] даһан байна. Тус команда[...] роно, Урда Америкын эз[...] хээр наададаг, мэдээжэ [...] листнууд оруулагдаһан. [...] арадай түлөөлэгшэ—вратарь [...] Яшин тус командада наад[...] (ТА[...])

**

ЛОНДОН, (ТАСС). Фу[...] зуун жэлэй ойдо зорюул[...] энэ мүрысөөндэ—Англи[...] циональна командатай у[...] рондын футболой феде[...] суглуулагдамал команда[...] һан байна. Англиин фу[...] нууд энэ түүхэдэ орохо [...] гаяа 2:1 тоотойгоор шүү[...] данай түрүүшын хахадта [...] суглуулагдамал команды[...] тае совет арадай түлөө[...] вратарь Лев Яшин эрхи[...] наар хамгаалжа, тоо нэ[...] байгаа. Нааданай хоёрдо[...] хадта дэлхэйн суглуул[...] командын воротае Юго[...] вратарь Шошкич хам[...] байна.

Футболист—СССР-эй габья[...] трене[...]

Москвагай «Динамо» бүлгэмэй эрхим футболист Василий Трофимовые хэн мэдэхэгүйб! Шадамар бэрхэ энэ футболистмнай онсо шалгардаг. 1954 онһоо хойшо Василий Трофимов Москвагай «Динамо» бүлгэмэй хоккей наадагшадай командын тренерээр ажаллана. Тиихэдэ СССР-эй футболистнуудай суглуулагдамал командын хоёрдохи тренерэй үүргэ дүүргэнэ.

В. Трофимов хэдэн жэлэй туршада спортын олон мастернуудые бэлэдхэһэн байна. СССР-эй суглуулагдамал командада оруулагдаһан Василиин һурагшад уласхоорондын олон тоото уулзалгануудта наададаг болоһон юм. Василий Трофимовай үүсхэл, оролдо[...] ажал һаяхан [...] сагнагдажа, [...] бүлгэм болон [...] дэй Центральн[...] Соведэй Пре[...] тогтоолоор [...] габьяата трене[...] хүндэтэ нэрэ [...] рээндэ олгогдоо[...]

(Т[...])

Октябриин хоёрдохи арбан хоногой улари[...]

Октябриин хоёрдохи арбан хоногто республикымнай газар дайда дээгүүр үүлэтэйшэг, хүйтэншэг байба.

Республикын ехэнхи газар дайда дээрэ уларилай хүйтэн, дулаанай дунда зэргын хэмжээ 0—1 градус дулааһаа 1—1 градус хүйтэн байгаа. Энэ хадаа 1962 оной энэ үеынхидэ орходоо 1—6 градусһаа дээшэ хүйтэн байба. Үдэртөө 10—12 градус хүрэтэр дулаараа. Зэдын зонын дэбисхэр дээрэ дулаанай хэмжээ 14 градус хүрөө.

Зарим үдэр, һүниндөө 7—10 градус хүрэтэр хүйтэрһэн.

Арбан хоногой түрүүшын хахадта шииг нойтон ороходоо, ехэнхи саһан унаа. Гол, доро газарнуудта унаһан саһан газар хушад гээ. Удаань хайлаа. Тиихэдэ хада уулаар байра саһан ороо. Октябриин 18-да дулаан үдэр байгаа. Зарим газарта саһан ороо. Арбан хоногой һүүлшын үдэрнүүдтэ сэлмэг, дулаан үдэрнүүд байба. Үглөөгүүрынь хюруу унана. Республикын ехэнхи газар дайда дээрэ ороһон шииг нойтон 1—5 миллиметр, Тохойдо—7, Сэлэнгэдэ 10 миллиметр хүрөө. Ороһон шииг нёдондоной хитой сасуулхада 11 миллиметр доошоо болоно. Арбан хоногой һүүлээр хүйтэрэд гэжэ газар бага зэргэ томууст[...] тимэй голдо, зүүн хойто [...] нютагуудта газар урд[...] нүүдэйхиһээ урид [...] эхилһэн байна.

Гэбэшье мүнөө жэлэй [...] (октябрь) 1962 онойхи[...] гэ бага дулаан байба. [...] хоногой һүүлээр нямн[...] ра сэсэг хэнзэлшоод [...] Таршаа шоргоолжоны[...] доо. Иимэ уларилые у[...] гэжэ хэлсэдэг.

Манай эндэ үбэлжэд[...] атан борбилоо, улаан [...] гэхэ мэтэ бусад шубу[...] дэжэ эхилээ. Омоли [...] хаяһаар.

Оройн намар барагд[...] тоо. Һарьдаг үндэрэй [...] сагаан саһан дунгин[...] мэнэй агнуури түлэг[...] Хүйтэн байн байн да[...] Һарын һүүлээр уларил[...] тэрэлгэ 5 градусһаа д[...] лиха.

Ин. [...]

Үглөөдэр Улаан-Үдэ хотымнай спортын бүлгэмүүд «Правда Бурятии» газетын шанда хүртэхын түлөө занштата 28-дахи эстафетээ үнгэргэхэнь. Мүрысөөндэ хабаадалсагшад эрэшүүл, эхэнэрнүүд, эдиршүүл, басагад бүлэг бүлэгөөрөө урилдаха байна. Тиихэдэ команда бүхэн тусхай табан бүлэг болоод урилдаанда гараха.

Залуушуул, бултадаа энэ эстафетэдэ хабаадалсая!

27 ОКТЯБРЯ 1963

28-я традиционная

ЭСТАФЕТА

на приз газеты

«ПРАВДА БУРЯТИИ»

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бүрхэг, зарим газарнуудаар бага зэргэ саһан орохоор хүлеэгдэнэ. Баруун хойноһоо дунда зэргын һалхитай байха. Улаан-Үдэдэ үглөөгүүр 4—6 градус хүйтэн, үдэртөө 0—2 градус дулаан байха болоно.

Октябриин 27—28-най үдэрнүүдтэ республика дотор бага үүлэтэйшэг, зарим нютагуудаар саһан орохо. Баруун тээһээ һулаханаар һалхилха. Һүниндөө хойто аймагуудаар 10—15 градус, урда аймагуудаар 5—10 градус хүйтэн, үдэртөө 2 градус хүйтэнһөө 3 градус хүрэтэр дулаарха.

Хилын саанаһаа

Аха дүүгэй туһаламжа

УЛААН-БААТАР, октябриин 21. (ТАСС). Кубада хүсэтэ һалхи шуурганай болоходо, экономикынь хохидоһонһоо уламжалан, Кубада, 542 мянган түхэригэй материальна туһаламжа үзүүлхэ гэһэн шиидхэбэри МНР-эй Министрнүүдэй Совет баталан абаа гэжэ МОНЦАМЭ агентство мэдээсэнэ.

Литературын талаар Нобелевско шан олгогдобо

СТОКГОЛЬМ, октябриин 24. (ТАСС). Литературын талаар 1963 оной Нобелевско шан Грециин поэт Георгес Зефериалиста олгогдобо.

Венгриин Гүрэнэй суглаанай сесси

БУДАПЕШТ, октябриин 24. (ТАСС). Венгриин Гүрэнэй суглаанай ээлжээтэ сесси мүнөөдэр эндэ нээгдээ. Хоёр сессиин хоорондохи үе соо ВНР-эй Президиумэй хэһэн ажал ябуулга тухай мэдээсэлые, Ороной экономическа байдал тухай ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй элидхэлые, ВНР-эй Верховно сүүдэй түрүүлэгшын тоосоое сесси зүбшэн хэлсэхэ юм.

ВНР-эй Президиумэй ажал ябуулга тухай Президиумэй секретарь Карой Кишш мэдээсэл хээ. Һүүлээрнь ороной экономическа байдал тухай ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Йене Фок элидхэл хээ.

Тиигээд Йене Фок гэгшын элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ эхилһэн байна.

Италиин Компартиин ЦК-гай пленум

РИМ, октябриин 24. (ТАСС). Италиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй пленум Римдэ болоо. «Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй асуудалнууд тухай» ИКП-гэй секретариадай гэшүүн Энрико Берлингуэр пленум дээрэ элидхэл хээ.

Эдеэ хоолой промышленностиин талаар СЭВ-эй саг үргэлжын комисси байгуулагдаба

СОФИ, октябриин 24. (ТАСС). Эдеэ хоолой промышленностиин талаар СЭВ-эй саг үргэлжын комиссиин түрүүшын заседани 1963 оной октябриин 16-һаа 21 хүрэтэр Софида болоо.

Болгариин Арадай Республикын, Венгриин Арадай Республикын, Германиин Демократическа Республикын, Польшын Арадай Республикын, Монгол Арадай Республикын, Совет Социалис Республикануудай Союзай, Чехословакиин Социалис Республикын делегацинууд заседаниин хүдэлмэридэ хабаадаа.

Саг үргэлжын комисси хадаа Болгариин Арадай Республикын делегациие толгойлогшо А. Димитровые түрүүлэгшээр һунтаа.

СЭВ-эй гэшүүн оронуудай коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай ЦК-нуудай нэгэдэхи секретарьнуудай болон правительствануудые толгойлогшонорой 1963 оной июлиин зүблөөнэй, мүн соведэй XVIII сессиин шиидхэбэринүүдэй ёһоор табигдаһан зорилгонуудые комисси зүбшэн хэлсээ, эдэ шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгохо хэмжээ ябуулгануудые хараалаа, 1964 ондо өөрынгөө хэхэ хүдэлмэриин түсэбые баталаа.

Комисси хадаа һүнэй промышленностиин техникэ болон технологиие хүгжөөхэ зорилготой һанамжа дурадхалнуудые һайшаагаа, нормо тушаа хэдэн документнүүдые баталаа, СЭВ-эй гэшүүн оронуудай хоорондо эдеэ хоолой промышленностиин талаар харилсаа холбоогоо саашаданиь үргэдхэхэ эмхидхэлэй зарим хэмжээ ябуулгануудые хаража үзөө.

Асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ хани халуун, бүхы асуудалнуудаар үгэеэ хүсэдөөр ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө.

Арсалдаае амгалан ёһоор шиидхэхэ

АЛЖИР, октябриин 24. (ТАСС). Эфиопиин хаан Хайле Селассие I болон Алжирай Арадай Демократическа Республикын президент Бен Беллын хоорондо болоһон хэлсээн тухай коммюнике эндэ толилогдоо.

Африкын нэгэдэлэй организациин гол ёһонуудта үндэһэлэн Африкын хойто районуудо амгалан байдал һэргээхэ шухала байһан тухай коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Колониализмда болон үндэһэ яһанай илгаа гаргалгада эсэргүү тэмсэл үргэлжэлүүлхээр хоёр ороной шиидэнги байһан тухай коммюнике соо элирхэйлэн мэдүүлэгдэнхэй.

Анголын, Мозамбикын, Португалиин Гвинеэ гэдэгэй, колониальна дарлалтаһаа үшөө мултараагүй түбиин бусад бүхы хубинуудай арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэлые дэмжэхэ байһан тухайгаа хоёр тала мэдүүлһэн байна.

Хүнэй юрын эрхыешье хангадаггүй Урда-Африкын республикадахи засаг түрые Эфиопиин хаан болон Алжирай Республикын президент буруушаагаа гэжэ коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Дайн байлдаан үргэлжэлһөөр

АЛЖИР, октябриин 24. (ТАСС). Алжирай арми артиллериин дэмжэлгэтэйгээр добтолго хэжэ, хэдэн арбаад километртэ урагшаа дабшаа гэжэ «Альже репюбликэн» гэжэ газетэ мүнөөдэр бэшэнэ. Авиаци болон танкнуудай дэмжэлгэтэйгээр Мароккын сэрэгүүдэй үсэгэлдэр үглөөгүүр хэһэн добтолго зогсоогдоһон байна. Мүнөө үедэ Хасси-Бейда болон Тинджуб шадар шанга байлдаан боложо байнхай.

ПАРИЖ, октябриин 24. (ТАСС). Мароккын сэрэгүүд Тинджуб постые эзэлжэ, тэрэниие Хасси-Бейдатай холбодог харгые хинажа байнхай гээд Мароккын информациин министр А. Буталеб мэдүүлээ гээд Франс Пресс агентство мэдээсэнэ.

ООН-ой түлөөлэгшэд Сайгондо ерэбэ

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 24. (ТАСС). Абдул Рахман Нежвак (Афганистан) түрүүтэй ООН-ой тусхай түлөөлэгшэд үсэгэлдэр Сайгондо ерээ. Буддын шажантаниие хашалга хабшалгын үедэ Урда Вьетнамай правительствын хүнэй эрхые хэрэгсээхэгүй ябадал гаргаһан тушаа баримтануудые суглуулхын тулада түлөөлэгшэд ерээ гэжэ Абдул Рахман Нежвак мэдүүлээ.

Эблэрүүлгын комисси Мароккодо ерэбэ

РАБАТ, октябриин 24. (ТАСС). Алжир Марокко хоёрой хилэ дээрэхи арсалдаае гуримшуулхын тулада араб оронуудай лигиин соведэй шиидхэбэреэр байгуулагдаһан эблэрүүлгын комисси үсэгэлдэр Алжирһаа Рабадта ерээ. Комисси хадаа Алжирай хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадтай Алжир городто хэлсээ хэһэн байгаа.

Тобшо мэдээсэлнүүд

◆ СССР-тэй культурна холбоо барисаа байгуулха Иранай бүлгэмэй 20 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ хабаадалсахын тулада Ирантай Советскэ Союзай культурна холбоо барисаа байгуулха бүлгэмэй делегаци Тегеранда ерээ.

◆ Францида хүйтэн, бороотой, зун болоһон аад, мүнөө дулаан, бороо хурагүй намар боложо байна. Жэшээлхэдэ, октябриин 23-да Парижда 22 градус дулаан байгаа. Иимэ дулаан болохонь эндэ 1906 онһоо хойшо үзэгдөөгүй юм. Гансахан Парижда дулаан болоно бэшэ. Жэшээлхэдэ, Ниццэдэ наратай газарта 34 градус, Ла Рошелидэ 37 градус дулаан байгаа. Дундада болон Атлантиин далайн эрьенүүдтэ хүн уһанда ороно. Октябрьда эндэ уһанда орохо гээшэ хомор ушар болоно.

◆ Цейлоной урда талын хубида хэдэн үдэрэй турша соо бороогой таһалгаряагүй ороһонһоо уламжалан, 35 мянган хүн гэр байрагүй болоо. Ороной зарим городуудай хоорондохи холбоон таһалданхай. Келанигангэ мүрэн халижа, Коломбын 10 мянган хүнэй гэрнүүд уһанда абтаа. Тарилга горитойгоор гэмтэһэн байна.

(ТАСС).

БУРЯАД ҮНЭН

4-лэхи нюур

1963 оной октябриин 26.

Редактор

Ц. ОЧ[...]

Манай адрес, телефону[...]

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Ула[...] улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. [...]тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—[...] отделов: сельскохозяйственного производства и парт[...] жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и [...]ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологи[...] —24-74, советского строительства и быта—34-93, раб[...]ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и пер[...] 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культ[...] Бурятской АССР.

Н00561. Зак. [...]